

برندهایی که نام کالا شدند

پفک، اسکاچ، کیم، سامسونت و... نام یک برند بودند اما در ذهن ما تبدیل به یک کالا شدند

راضیه حسینی |خبرنگار

بسیاری از ما وقتی برای خرید به سوپرمارکت می‌رویم، فهرستی از وسایل موردنیاز را همراه خود داریم. فهرستی که احتمالاً نام‌های آشنایی مثل تاید، ریکا، وایتکس و... در آن دیده می‌شوند. این اسم‌ها که سال‌هاست روی

زبان ما می‌چرخد و فکر می‌کنیم نام ماده ضد عفونی‌کننده از اول وایتکس بوده و ریکا، احتمالاً اسم دیگر مایع ظرفشویی است از کجا و کی وارد زبان ما شده‌اند و چه تاریخچه‌ای دارند؟ بیشتر این‌ها نام برندهای معروف جهانی هستند که از یک زمانی وارد کشور ما شدند و بعد از آن حتی اگر دیگر خودشان نبودند ولی نام‌شان ماند و ظاهر به این راحتی‌ها هم رفتنی نیست. البته بعضی از آن‌ها مثل کلینکس خیلی کمتر مورد استفاده قرار می‌گیرد و مردم از واژه دستمال کاغذی بیشتر استفاده می‌کنند اما هنوز هم بعضی از قدیمی‌ها بنا به عادت از فروشنده، کلینکس می‌خواهند. قدیم مثل این روزها مردم با تنوع زیاد نام و نشان‌ها روبه‌رو نبودند و زنبیل خرید همسایه‌ها با اندکی تفاوت مثل هم بود. حتی لوازم خانگی و پوشاک هم مثل حالا نبود. شاید همین عامل باعث شده بود تا برندهای معروف آن زمان به نام کالا تبدیل شوند و مشتری‌ها برای خرید مثلاً پودر لباس‌شویی با مارکی خاص از فروشنده یک تاید با نام همان مارک را می‌خواستند یا یک کیم با فلان مارک. در صورتی که خود کیم یا تاید، نام یک مارک بودند! شاید جالب باشد بدانید هر کدام از این شرکت‌ها و کارخانه‌ها چه زمانی شروع به کار کردند و کی سر از ایران درآوردند. محصولاتتی که انگار قرار نیست خاطره و نام‌شان از ذهن ما ایرانی‌ها پاک شود. در این پرونده، می‌خواهیم سری به گذشته‌ها بزنیم و سراغ تاریخچه این برندهای معروف برویم.

بافته ظرفشویی
اسکاچ

آبمیوه صنعتی
ساندیس

شلوار جین
لی

درازه شکلاتی
اسمارتیز

کیم به جای بستنی

قدیمی‌ترین عکسی که از کیم دیده شده مربوط به کیم پاک است، زمانی که در بسته‌بندی‌های کاغذی و فقط پنج ریال به فروش می‌رسید. این نوع از بستنی که به احتمال زیاد برای اولین بار توسط شرکت پاک در ایران تولید شده، به سرعت در بین مردم محبوب شد و شرکت‌های دیگر هم از این نام و ظاهر استفاده کردند و کیم‌های متنوع و رنگارنگ به بازار آمد اما نام همه آن‌ها کیم بود و بچه‌ها تا سال‌ها به انواع بستنی‌های چوبی و شرکتی، کیم می‌گفتند. امروزه با تنوع زیاد شرکت‌ها و رقابت برای فروش بیشتر، مدل‌های مختلف بستنی به بازار آمده و هر کدام نام مخصوص به خودشان را دارند. از انواع سالار و مگنوم تا بستنی گز و سوهان اما هنوز کیم از زبان خیلی‌ها نیفتاده است!

وایتکس به جای سفیده‌کننده

شرکت شیمیایی شمین برای اولین بار، محصولی را با نام وایتکس وارد ایران کرد. در سال ۱۳۴۲، این ماده سفید کننده برای اولین بار وارد ایران شد و پس از تست‌های آزمایشگاهی متوالی، موفق به تولید این محصول در سطح صنعتی شدیم و در همان زمان اولین ماده سفید کننده را با نام وایتکس در بازار عرضه کردیم.

از آن زمان تا حالا تمامی محصولات سفیده کننده که در فروشگاه‌ها به فروش می‌رسد به نام وایتکس شناخته می‌شود و این نام در ذهن مردم ماندگار شده است.

اسکاچ به جای بافته ظرف شویی

اسکاچ هم از آن دسته محصولات است که برنشان نام کالا شده و بسیاری از ما نمی‌دانیم به جای اسکاچ باید از چه کلمه‌ای استفاده کنیم و قبل از ورود این کالا برای پاک‌کننده ظروف از چه واژه‌ای استفاده می‌کردیم. همه ما برای خرید این پاک‌کننده‌از فروشنده یک اسکاچ می‌خواهیم و محال است یک نفر را پیدا کنید که وارد فروشگاه می‌شود و به فروشنده بگوید: «یک پاک‌کننده ظروف شویی لطفاً!» جالب است بدانید که شرکت «ابریک کالا» نماینده انحصاری کالایی به نام «اسکاچ برایت» در ایران در سال ۱۳۷۰ تأسیس شد و تاکنون به فعالیت خود در زمینه تولید انواع اسکاچ و سیم ظرف شویی ادامه می‌دهد.

اسکاچ برایت، اولین پاک‌کننده وارداتی در ایران بود به همین دلیل تمامی ایرانیان پاک‌کننده‌های خانگی را با نام اسکاچ می‌شناسند در صورتی که این نام، فقط به برند این محصول اشاره دارد.

پفک به جای اسنک پنیری

قبل از این که بعضی از شرکت‌ها تصمیم بگیرند روی بسته‌های تولیدی نام اسنک پنیری را به جای پفک بگذارند، ما و کارخانه‌ها به این ماده شور و پفی، پفک می‌گفتیم و فقط نام شرکت‌های تولیدکننده و نوع طراحی و شکل پفک‌ها متفاوت بود. البته حالا هم برای خرید، کسی از فروشنده اسنک پنیری نمی‌خواهد و همان نام پفک روی این خوراکی مانده است. اما این اسم از کجا آمده است؟ ظاهر ایک تاجر ایرانی در یکی از سفرهایش به خارج از کشور، مرتب در نمایشگاه‌ها و مغازه‌ها، نمونه اجناس مختلف را جمع‌آوری می‌کرد و می‌چسبیده است. در یکی از این امتحانات به محصولی برخورد کرد که بعدها در ایران با نام پفک

نمکی به بازار عرضه شد. جنسی که این تاجر به آن برخورد کرده بود محصول شرکت آمریکایی «بیاتریس فودز» بود. این تاجر در مصاحبه‌ای جالب در خصوص نام‌گذاری این محصول می‌گوید: «در دوران کودکی با مادرم به یک قنادی می‌رفتم که شیرینی‌هایش را خیلی دوست داشتم. آن‌ها یک شیرینی داشتند به نام پفک که خیلی مورد علاقه من بود. در این بین، محصولی که قرار بود تولید شود خیلی پف داشت و چون محصول شوری بود، من تصمیم گرفتم که اسم آن را پفک نمکی بگذارم و با عجله زیاد این اسم را ثبت کردم» و این گونه پفک نمکی از اواخر دهه ۴۰ وارد ایران شد.

لی به جای شلوار جین

جین به شلوارهایی گفته می‌شود که با پارچه «دنیم» دوخته شده باشند. «دنیم» نام نوعی پارچه کتان با بافت راه‌راه و ضخیم است که اگر چه همه گونه پوشاک با آن دوخته می‌شود ولی این پارچه عمدتاً برای دوخت شلوار به کار می‌رود. در ایران به شلوار «جین» «لی» گفته می‌شود که در حقیقت «لی» نام یک نماد بازرگانی (برند Lee) است. جالب است که بدانید نخستین سازندگان شلوار جین آبی، سه جوان آلمانی تبار در سال ۱۸۷۳ بودند اما از سال ۱۹۵۰، این شلوار در میان نوجوانان جهان محبوبیت یافت و مورد استفاده قرار گرفت. این مارک خاص از شلوار که هنوز هم در ایران تا حد زیادی در فروشگاه‌های پوشاک و بین مردم به خصوص جوان‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد به همه شلوارهای جین نسبت داده می‌شود در صورتی که فقط نام یک برند خاص است.

سامسونت به جای کیف اداری

برند «سامسونیت» که در ایران با عنوان «سامسونت» شناخته می‌شود، در ۱۹۱۰ پایه‌گذاری شد. این برند که اکنون محصولات متنوعی از چمدان بزرگ و کیف دستی را تولید می‌کند، در ابتدا به عنوان تولیدکننده صندوق فعالیت خود را آغاز کرد و با دیگر رقبا برای در اختیار گرفتن بازار چمدان‌های چوبی در آن دوران رقابت کرد. سامسونیت در ۱۹۴۱ با تولید جنس تازه‌ای از چمدان، رشد قابل توجهی یافت و در ۱۹۶۵ چمدان‌های خاصی طراحی و عرضه کرد که به بهترین محصولش تبدیل شد و شهرت جهانی یافت به طوری که اکنون به گونه‌ای از کیف‌های مردانه تولید شده توسط هر برند در ایران کیف سامسونت گفته می‌شود. اگر شما هم جزو دانش‌آموزهای دهه ۶۰ و ۷۰ باشید، حتماً یادتان هست که یکی از آرزوهای بچه‌های آن زمان، داشتن یک کیف سامسونت بود!

کلینکس به جای دستمال کاغذی

نحوی بود که سهم هر یک از شرکا به ۴۰۰ هزار دلار رسید! به این ترتیب در سال ۱۸۸۹ و در راستای توسعه شرکت، کارخانه کاغذسازی بزرگی احداث شد. محصول فوق برای نخستین بار در دوران جنگ جهانی اول برای زخم‌بندی و ماسک‌های گاز مورد بهره‌برداری قرار گرفت و پس از آن، کاربرد وسیعی در تهیه لباس‌های اتاق جراحی داشت. دستمال‌های کاغذی کلینکس در سال ۱۹۲۴ توسط این شرکت به عنوان پاک‌کننده آرایش به بازار عرضه شد که نسبت به حوله‌های پارچه‌ای که در

هنوز هم بعضی از افراد برای خرید دستمال کاغذی با نام‌های مختلف از واژه کلینکس استفاده می‌کنند اما تاریخچه کلینکس چیست و از کجا آمده است؟ شرکت «کیمبرلی کلارک» یک شرکت تجاری است که عمدتاً به تولید محصولات کاغذی می‌پردازد. از جمله محصولات آن می‌توان به دستمال کاغذی‌های کلینکس، محصولات بهداشتی، دستمال توالت، پوشک و خشک‌کننده اشاره کرد. این شرکت در سال ۱۸۷۲ توسط چهار تاجر با سرمایه اولیه ۳۰ هزار دلار تأسیس شد و هشت سال بعد، عملکرد شرکت به

ساندیس به جای آب میوه

بیشتر بچه‌های دهه شصتی ساک دستی‌هایی را که با بسته‌بندی سانددیس‌های مختلف درست می‌شد به خاطر دارند. انواع شکل‌های مختلف کنار هم می‌نشست و یک ساک دستی جالب را درست می‌کرد.

سانددیس آن‌قدر معروف شد که تا سال‌ها به هر نوع آب میوه و نوشیدنی گفته می‌شد اما بسته‌بندی آن غیر از ساک دستی، کاربردهای دیگری هم داشت. بعضی از بچه‌های قدیم از آن به عنوان لیوانی تا شوا استفاده می‌کردند. قسمت بالایی آن را می‌بردند و به عنوان لیوان در جیب خود می‌گذاشتند.

خاطره مشترکی که احتمالاً همه ما با سانددیس داریم، مربوط به جمله «از این جاباز کنید» قسمت بالای بسته است. جایی که هیچ وقت با نی میانه

ریکا به جای مایع ظرف شویی

شرکت داروگر برای اولین بار مایع ظرف شویی با نام ریکا را وارد بازار ایران کرد. این مایع با ظرفی آبی‌رنگ و ساده چنان جاذبه‌ای داشت که از آن به بعد دیگر بیشتر مردم برای خرید مایع ظرف شویی با هر نام و برندی از اسم ریکا استفاده می‌کردند و مثلاً ریکای فلان شرکت را می‌خواستند. البته این شرکت بنیان‌گذار مواد شوینده بسیاری است ولی ریکا نام و جای خود را بین مردم بیشتر از بقیه باز کرده حتی اگر یک مایع ظرف شویی ریکا هم در قفسه فروشگاه‌ها نباشد، باز هم نامش بر سر زبان‌هاست.

تاید به جای پودر شوینده

تاید نام برند تجاری پودر رخت‌شویی است که هم اکنون به شرکت «پروکتر اند گمبل» تعلق دارد. این نام تجاری برای اولین بار در سال ۱۹۴۶ معرفی شد و یک تاجر ایرانی در پاییز سال ۱۳۳۸ توانست پس از جلب رضایت شرکت هنکل آلمان، نمایندگی توزیع «تاید» را بگیرد و انحصار بازار پودر رخت‌شویی ایران را از آن خود کند. از آن سال به بعد تاید به قفسه مغازه‌ها راه پیدا کرد و کم‌کم نامی شد که مردم برای تمامی پودرهای رخت‌شویی ایران استفاده می‌کردند و هنوز هم بر سر زبان‌هاست.

نسکافه به جای قهوه فوری

قهوه فوری یا قهوه آماده یا پودر قهوه، یک نوشیدنی به دست آمده از دانه‌های قهوه به عمل آمده و فراوری شده است. قهوه فوری را به صورت تجاری با یکی از روش‌های خشک کردن انجمادی یا خشک کردن پاششی تولید می‌کنند که می‌توان با بازگرداندن رطوبت، آن را آماده مصرف کرد. در برخی مناطق ایران، قهوه فوری را با نام نسکافه که نشانی تجاری برای نوعی قهوه فوری متعلق به شرکت نستله است، می‌شناسند. در باره تاریخچه قهوه فوری باید بدانید که این محصول در سال ۱۸۹۰ توسط دو جوان نیوزیلندی اختراع شد.

در سال ۱۹۳۸، شرکت نسکافه یک فرایند بسیار پیشرفته برای تولید قهوه فوری ارائه داد و این محصول را به تولید انبوه رساند. این روزها مارک‌های زیادی از نام‌های مطرح و محبوب در تولید قهوه فوری در دنیا هستند اما بسیاری از ایرانی‌ها، هنوز قهوه فوری را با نام نسکافه می‌شناسند.